

освіти, не доведений до широких кіл наукової і педагогічної громади соціальні і медичні наслідки постійного «реформування» вищої медичної освіти.

На нашу думку при справжньому реформуванні вищої медичної освіти України в європейському напрямі необхідно відкинути вузько відомчі інтереси і необґрунтовані пропозиції, що закладені попереднім МОЗ в навчальний план і інші документи, повернутись при проектуванні модернізації вищої медичної освіти до фундаментальних принципів Болонської конвенції 1999 р., поєднавши сучасні дидактичні підходи європейських медичних університетів з історичними надбаннями української школи підготовки лікарів-хірургів, яка функціонує на засадах зв'язку теорії і практики, професійної спрямованості, інтегративності, доступності, поєднанні індивідуального і колективного, динамічності змісту, форм, методів і утворює єдину систему професійної підготовки лікарів-хірургів. Аналіз сучасного і прогнозованого стану системи надання невідкладної і хірургічної допомоги в Україні, підготовки лікарів-хірургів в провідних хірургічних школах США і Європи незаперечно свідчить, що підготовку лікаря-хірурга необхідне здійснювати на кафедрах і підрозділах трьох взаємопов'язаних профілів, що забезпечують теоретичну і практичну підготовку студентів і інтернів на біологічному матеріалі, набуття студентами і інтернами хірургічних вмінь і навичок на експериментальних тваринах; експериментально-клінічну розробку, апробацію і впровадження новітніх хірургічних методів лікування з обов'язковою участю студентів і інтернів на всіх етапах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні засади розвитку вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / За ред. В. Г. Кременя, М. Ф. Степко, Я. Я. Боллюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – К.; Тернопіль: вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 147 с.
2. Болонський процес у фактах і документах / Упор. М. Ф. Степко, Я. Я. Боллюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – К.: Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.
3. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ, «Вид-во «Політехніка»», 2003. – 200 с.
4. Кремень В. Г. Болонський процес і стан вищої освіти в Україні // Міжнар. семінар «Вища освіта» в Україні та Болонський процес». Київ, 13–14 травня 2004р.
5. Указ Президента України від 17.02.2004 № 199/2004 «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України».
6. Наказ МОН України від 23.01.2004 № 49 «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України».
7. Пидаєв А.В., Передній В.Г. Болонський процес в Європі. – Одеса: ОДМУ, 2004. – 190 с.
8. Наказ МОН України №539 від 08.07.2010 р. «Про внесення змін до навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар» у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальностями «лікувальна справа», «педіатрія», «медико-профілактична справа»

Н. П. Мешко,

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту та туризму*

С. О. Козирєва,

магістр,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Необхідність пошуку нових форм і методів управління є основою реформ, що проводяться сьогодні в Україні. Освітній менеджмент, в основі якого лежать інноваційні технології – є однією з важливих сфер державного управління. Економічне зростання в країні залежить від того, якою буде рівень освіти громадян. Рівень освіти в країні, безумовно, впливає практично на всі сторони життя населення, на його свідомість, формування відношення до кардинальних суспільних трансформацій, якість життя, однак до останнього часу рівень ор-

ганізуючого впливу держави, виконавчої влади на місцях на освітні процеси не задовольняє потреби динамічного розвитку громадянського суспільства, енергійного формування демократичної соціально-правової держави.

Освітній менеджмент, як особливий вид діяльності почав розглядатися доволі давно і уявлення про нього постійно трансформувалися. До нашого часу налічується велика кількість різноманітних наукових концепцій, теорій й підходів до нього.

Метою є дослідження актуальних проблем розвитку освітнього менеджменту у сучасних інноваційних умовах, та шляхи їх вирішення.

Результатом інноваційних процесів є використання теоретичних і практичних нововведень, зокрема таких, що формуються на межі теорії і практики. Сучасний менеджер у галузі освіти може бути автором, дослідником, користувачем і пропагандистом нових педагогічних технологій, теорій, концепцій. Управління інноваційним процесом передбачає аналіз і оцінку введених суб'єктами освітніх організацій педагогічних інновацій, створення умов для їх успішної розробки і застосування [2]. Водночас керівники, навчального закладу здійснюють цілеспрямований відбір, оцінювання й застосування на практиці досвіду колег, нових ідей, методик, запропонованих наукою.

Освітні інновації в управлінні повинні створити умови для прийняття керівником самостійного оперативного й ефективного управлінського рішення. Однією з таких умов, що сприяє прийняттю керівником освітньої установи ефективного рішення є сприйняття наукових засад менеджменту освітніх інновацій, мета якого полягає у реалізації сукупності організаційно-управлінських, соціально-економічних і соціально-культурних цілей [3]. А саме:

1. Створення якісно нової системи (або технології) управління закладом освіти; єдиного інформаційного поля для учасників навчально-виховного процесу; вироблення системи оцінювання ефективності діяльності всіх структурних підрозділів закладу освіти; розробка системи контролю та зворотного зв'язку; розробка ринкових механізмів взаємодії суб'єктів педагогічної діяльності; якісна побудова зв'язку в системі «освіта – наука – виробництво» (організаційно-управлінські цілі) [4].

2. Створення позитивного іміджу закладу освіти; суттєве оновлення матеріальних фондів; накопичення бази даних про педагогічні інновації; створення привабливого інвестиційного клімату та здорового конкурентного середовища (соціально-економічні цілі) [6].

3. Підвищення доходів учасників інноваційного процесу; побудова «відкритої» соціально-педагогічної системи; пріоритетність гуманних відносин між учасниками навчально-виховного процесу; закріплення демократичних засад у всіх сферах діяльності; інтеграція у міжнародний освітній простір; підвищення кваліфікаційного рівня співробітників у між курсовий період; підвищення рівня ділової активності членів колективу (соціально-культурні цілі) [7].

Сучасними законами управління освітніми інноваціями є закон обов'язкового впливу інновації на кінцевий результат освітньої діяльності (впровадження будь-якої освітньої інновації обов'язково якісно змінює кінцевий результат освітнього процесу); закон обов'язкового впливу інновації на інтелектуальні, матеріальні та часові затрати учасників освітнього процесу (здійснення будь-якої інновації обов'язково передбачає застосування додаткових інтелектуальних, матеріальних і часових ресурсів учасниками освітнього процесу).

Серед новітніх закономірностей управління освітнім закладом значне місце посідають закономірності обов'язкового впливу освітньої інновації на результат його діяльності та інтелектуальні, матеріальні і часові витрати учасників освітнього процесу [1], а саме:

- будь-яка освітня інновація, що впроваджується в закладі освіти привносить суттєву зміну у кінцевий результат його діяльності;

- будь-яка освітня інновація при впровадженні у закладі освіти потребує додаткових інтелектуальних, матеріальних і часових витрат учасників навчально-виховного й управлінського процесів.

Зміна мети і завдань управління освітнім закладом, впровадження нових наукових підходів і принципів, законів і закономірностей в управлінні впливають на зміну організаційної структури, завдань, форм і методів управління.

Сучасними науковими підходами в управлінні інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах є системно-синергетичний, цілісний, гуманістичний, діале-

ктичний, концептуальний; пріоритетними принципами – демократизм, гуманізм, національна спрямованість, відкритість, інноваційність [5].

Таблиця 1
Рівні менеджменту у ВНЗ

Рівні менеджменту у ВНЗ	Звання (посада) менеджерів
Вищий менеджмент	Ректор, проректори
Менеджери середнього рівня	Керівники факультетів (декани)
Менеджери першого рівня	Зав. кафедрами, керівники відділів, служб

Характерним для управління інноваційною діяльністю в навчальних закладах є реалізація принципу інноваційності, який передбачає наявність у керівників спрямованості на необхідність постійного оновлення освітнього процесу внаслідок застосування освітніх інновацій і забезпечується організаційно-управлінськими, фінансово-економічними та психолого-педагогічними змінами [8]. До організаційно-управлінських змін в управлінні навчальними закладами, що виникають унаслідок інноваційної діяльності, відносимо:

1) модульну структуру управління закладом освіти (за видами діяльності – виховна, навчальна, управлінська; за формами управління – формальна (державна), неформальна (громадська); за суб'єктами й об'єктами управління – керівник загальноосвітнього навчального закладу, керівник інноваційного проекту в загальноосвітньому навчальному закладі, учасники інноваційної діяльності);

2) організаційно-структурні, економічні, психологічні, діагностичні, інформаційні форми і методи управління, які створюють умови для оперативного, ефективного, оригінального і нестандартного прийняття керівником управлінського рішення;

3) проектно-інноваційну модель управління, в якій керівник навчального закладу постійно підтримує діяльність авторів і учасників інноваційних проектів, що здійснюються на різних етапах інноваційного процесу в освітньому закладі, і забезпечує вирішення найважливіших проблем освіти на певному етапі її розвитку;

4) управління за цілями;

5) максимальне можливе залучення органів громадськості до управління, розвиток самоуправління молоді, яка навчається;

6) економічне стимулювання педагогів-новаторів;

7) підтримка конкуренції та підприємництва;

8) різноманітність і рівноправність усіх форм організації інноваційної діяльності;

9) максимальне використання надбань світової науки та техніки в галузі освіти [5].

Таблиця 2
Підходи до освітнього менеджменту [7]

Інформаційний підхід до освітнього процесу у ВНЗ	Персоніфікований підхід до освітнього процесу у ВНЗ
<ul style="list-style-type: none"> – електронна читальна зала; – лекції; – бізнес-інкубатори; – системи тестування, освітні програми, системи моделювання, експертні системи; – самоосвіта; – індивідуальні модульні технології освіти 	<ul style="list-style-type: none"> – активні педагогічні технології – групова взаємодія; – само менеджмент; – самоосвіта; – бізнес-інкубатори; – імітація професійної діяльності; – експертна оцінка виступів

Розглянувши і проаналізувавши підходи до освітнього менеджменту (табл. 2) можна сказати, що серед основних ознак інноваційного закладу освіти вважаємо наступні: 1) постійне оновлення даних процесів, що дають позитивні результати; 2) інноваційна культура

закладу; 3) виконання керівником специфічних функцій – прогнозування, формування мети, планування, організації, координації, активізації, контролю, духовного розвитку.

Отже, управління нововведеннями – це необхідна функція сучасної системи освіти, яка спрямована на пристосування галузі до постійних змін зовнішнього соціально-економічного середовища. Мета інноваційного освітнього закладу полягає в забезпеченні його функціонування на основі найефективнішої організації навчально-виховного та управлінського процесів і конкурентоспроможності нових освітніх послуг.

Зауважимо, що в наш час формування менеджменту в освіті стає, як форма існування освітніх закладів, що забезпечує їх конкурентоспроможність на ринках освітніх послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій Р. П. Менеджмент у розвитку вищої освіти і науки [Текст] / Р. П. Бабій // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – 2013/2. – № 11. – С. 174-176.
2. Васильєв А. Вебметричні рейтинги як складова інструментарію ефективного менеджменту ВНЗ [Текст] / А. Васильєв, Д. Фільченко // Вища школа: науково-практичне видання. – 2013/1. – № 2. – С. 37-44.
3. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.
4. Доброскок І. Інформаційне забезпечення освітнього середовища майбутніх соціальних педагогів як засіб активізації й інтенсифікації управління навчальним процесом у ВНЗ [Текст] / І. Доброскок // Рідна школа: щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2012/2. – № 8/9. – С. 37-41.
5. Зелінська Г. О. Освітній менеджмент в умовах інноваційного соціально-економічного розвитку регіону [Текст] / Г. О. Зелінська // Формування ринков. відносин в Укр: Збірник наукових праць. – 2011/1. – N 2. – С. 93-96.
6. Коцур В. Наукова, освітня, просвітницька місія університету [Текст] / В. Коцур // Рідна школа: щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2012/2. – № 11. – С. 3-9.
7. Лопушанська Г. Місія освітнього менеджменту й технологія його впровадження [Електронний ресурс] / Г. Лопушанська. – Електрон. текстовые дан. // Українознавство: науковий громадсько-політичний культурно-мистецький релігійно-філософський педагогічний журнал. – 2012/2. – № 3. – С. 164-170.
8. Лопушанська Г. Місія освітнього менеджменту й технологія його впровадження [Текст] / Г. Лопушанська // Освіта і управління: Науково-практичний журнал. – 2012/1. – Том 15, №2/3. – С. 45-54.

К. М. Куцик,

старший викладач,

Національний технічний університет України

«Київський педагогічний інститут»

НТП ТА ПРОБЛЕМА ОЦІНОК ЙОГО ВИВІРНОСТІ

Магістральним шляхом та змістом сучасної цивілізації є процес, який прийнято визначати поняттям «науково-технічна революція». Цю назву в певному розумінні можна сприймати як умовну, оскільки, у відповідності з сучасним наукознавством, революція – це зміна парадигм, трансформація, вписана в певні часові рамки. Але те, що відбувається на сьогодні під назвою НТР, має такий початок, завершення якому не передбачається, принаймні, у найближчому майбутньому. Окрім того, це вже не одна революція, а їх деяка послідовність – комп'ютерно-мережова, інформаційно-гуманітарна, нанотехнологічна, біомолекулярна, геномна та ін. Наукова спільнота, людство загалом ввійшли в стан не революції, чи революцій, а радикального техніко-технологічного перевороту у всій системі практичного перетворення світу, в якому переплетені виробничі, технологічні, соціальні, а в кінцевому підсумку – антропологічні, зміни. Отже, дослідження сучасних цивілізаційних перетворень далеко вихо-